



# Izvješće ERM-a za 2012. – Nakon restrukturiranja: tržišta rada, uvjeti rada i zadovoljstvo životom

## Sažetak

### Uvod

Izvješće za 2012. Europskog centra za praćenje restrukturiranja (ERM) analizira posljedice restrukturiranja za individualnog zaposlenika. Posebice analizira koji su zaposlenici izgubili posao s početkom posljednje gospodarske krize, koji su od njih pronašli novi posao i kako su ti događaji, gubitak posla i kasnije ponovno zapošljavanje, utjecali na njihovu opću osobnu situaciju i zadovoljstvo životom. Također sagledava i uvjete rada zaposlenika koji su nastavili raditi u restrukturiranoj tvrtki. Situacija ovih dviju skupina – onih koji su izgubili posao i onih koji su ostali na restrukturiranome radnom mjestu – nikada dosad nije analizirana zajedničkim, europskim i reprezentativnim, podacima.

### Kontekst politika

Sveprisutna zabrinutost tvorca politika EU-a jest da u 2012. u Europi postoji 5 milijuna radnih mjesta manje u odnosu na 2008. godinu. Mnoga radna mjesta ukinuta su otpuštanjem zaposlenika zbog restrukturiranja. Europska je unija desetljećima pružala potporu kako bi se ublažili negativni učinci restrukturiranja za zaposlenike, i to ponajviše preko Europskog socijalnog fonda te u novije vrijeme Europskog globalizacijskog fonda. Nadalje nedavna Zelena knjiga Europske komisije o restrukturiranju reflektira zabrinutost glede utjecaja restrukturiranja na zaposlenike koji ostaju u tvrtki, a ponajviše iz perspektive da 'loše provedeno restrukturiranje može imati značajne negativne i dugoročne posljedice na ljudske resurse tvrtki te oslabiti ključne izvore konkurentnosti'.

### Ključni nalazi

- Nekoliko pokazatelja zaposlenosti ukazuje da, iako se u prosjeku tržište rada i dalje pogoršava, postoje velike razlike među državama članicama. Zemlje poput Austrije, Njemačke i Poljske, naime, i dalje pokazuju relativno pozitivan razvoj tržišta rada.
- Premda je stopa gubitka posla zbog restrukturiranja opala s visokih razina zabilježenih na početku ekonomske krize, u ERM-u se navodi da još uvijek općenito ima više slučajeva gubitka posla od slučajeva njegova dobitka.
- Zaposlenici s najvišom mogućnosti gubitka posla imaju općenito i najmanju vjerojatnost pronalaska novog. Te osobe mogu se karakterizirati kao one koje imaju nisku razinu obrazovanja, pripadnici su manjine, dolaze iz inozemstva, imaju znatnih zdravstvenih problema i nizak profesionalni položaj.
- Dugi staž štiti od gubitka posla, ali kada radnici s dugim stažom izgube posao, malo je vjerojatno da će pronaći novi.
- Oni koji izgube posao prijavljuju niže razine zadovoljstva životom i u velikoj mjeri obezvređuju vlastite životne situacije u usporedbi sa zaposlenicima koji nisu izgubili posao.

- Osobe koje su izgubile posao i zatim pronašle novi, prijavljuju bitno veće zadovoljstvo životom od onih koji ga nisu pronašli.
- Nešto više od trećine (37%) zaposlenika iz EU27 izjavilo je da je do restrukturiranja došlo u posljednje tri godine. Oni koji su 'ostali' većinom su pripadnici viših profesionalnih razreda i rade u većim tvrtkama, kao i zaposlenici koji rade u sektorima koje tradicionalno financira država.
- Uviđa se znatna nacionalna varijacija u opsegu prijavljenih restrukturiranja, a zaposlenici nordijskih zemalja Danske, Finske i Švedske potvrdili su najveću razinu restrukturiranja radnih mjesta (između 55 i 62%). Najniže razine zabilježene su u nekim istočnim (Poljska i Bugarska) te južnim državama članicama (Italija, Španjolska i Grčka).
- S pozitivnog aspekta, značajke organizacije rada koje se povezuju s visoko učinkovitim sustavima rada prevladavale su na restrukturiranim radnim mjestima: viša razine autonomije zaposlenika, veći pristup usavršavanju, veća razina timskog rada i veći utjecaj te uključenost zaposlenika u organizaciju posla.
- S negativnog aspekta, analiza je potvrdila povezanost restrukturiranja s većim intenzitetom posla i nižom sigurnošću zaposlenja. Radnici u restrukturiranim tvrtkama, posebice na radničkim zanimanjima, češće su se našli pod većim pritiskom posla. Isti su češće bilježili i veću izloženost psihosocijalnim rizicima na poslu, veće razine psihosomatskih bolesti i duže izostajanje s posla.

- Općenito, analiza signalizira potencijalne negativne poveznice između restrukturiranja i vlastita zdravstvenog stanja kakvim ga ocjenjuju sami zaposlenici. Činjenica da je to konzistentno u velikom nizu pokazatelja, sugerira da te poveznice nisu patvorene iako su specifični uzročni mehanizmi složeni i nije ih lako dokazati.

## Političke smjernice

Činjenica da oni koji imaju najviše izgleda izgubiti posao imaju i najmanje izgleda pronaći novi, sugerira da institucije i mjere nisu dovoljno razvijene da osiguraju da vanjski model fleksibilne sigurnosti ne dovede do negativnih distribucijskih učinaka. Isto tako to naglašava potrebu da se aktivne mjere za tržište rada, a odnose se na restrukturiranje, trebaju usredotočiti na potrebe zapostavljenih i posebno izloženih skupina.

Visoko zadovoljstvo životom osoba koje su pronašle novi posao ubrzo nakon što su izgubile stari, ne podupire važnost aktivacijskih mjera za zaposlenike.

Neki od negativnih učinaka na zaposlenike koji su ostali na poslu odnosi se na sam proces restrukturiranja, a koji se dogodio u posljednje tri godine. To naglašava važnost pomnog vođenja procesa promjene, koji je jednako važan za zdravlje i dobrobit zaposlenika.

Rezultati također sugeriraju da se novije inicijative vođenja brige i o mentalnom zdravlju na radnom mjestu, spomenute i u Zelenoj knjizi Komisije o restrukturiranju, koje poduzimaju tvrtke i socijalni partneri u nekim sektorima koji prolaze kroz izrazito velike promjene, trebaju dalje proširivati kako bi se pokrili svi sektori.

### Dodatne informacije

Izvešće, *Izvešće ERM-a za 2012. – Nakon restrukturiranja: tržišta rada, uvjeti rada i zadovoljstvo životom*, možete naći na web stranici: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1261.htm>

Za dodatne informacije kontaktirajte Johna Hurleya, voditelja istraživanja, na [joh@eurofound.europa.eu](mailto:joh@eurofound.europa.eu)